

MATERIALS PER A LA PRESA DE DECISIONS DURANT EL TREBALL AUTÒNOM DE L'ALUMNE

Autor: Pilar Sánchez Gijón
Departament: Traducció i Interpretació
Centre: Traducció i Interpretació
E-mail: pilar.sanchez.gijon@uab.es

Coautors: Olga Torres Hostench, Anna Aguilar-Amat, Barto Mesa Lao i Patricia Rodríguez Inés

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

La formació del traductor especialitzat inclou tant matèries sobre l'aprofundiment i pràctica en traducció com matèries de caire instrumental. L'objectiu d'aquestes matèries, com no podia ser de cap altra manera, és el de contribuir al desenvolupament de les competències necessàries per exercir la professió traductora. El contingut de totes aquestes assignatures es complementa, ja que sovint presenten diferents metodologies per abordar problemes de traducció i la seva resolució. Tanmateix, en tractar-se de continguts de diferents assignatures, sovint els alumnes no els assimilen de forma conjunta, cosa que perjudica el desenvolupament de les seves competències estratègiques en tant que futurs professionals. Per aquest motiu hem dissenyat uns instruments formatius i d'autoavaluació pensats per ser utilitzats de forma autònoma per l'alumne durant el seu treball individual que vinculen els continguts de diferents assignatures: Terminologia Aplicada a la Traducció (assignatura obligatòria, 8 crèdits), Traducció Especialitzada B1 i B2 anglès-castellà/català (assignatures troncales, en total 12 crèdits) i Seminari de Traducció Especialitzada Inversa castellà-anglès (assignatura tronca, 6 crèdits). L'estructura d'aquests materials està basada en una categorització de problemes de traducció, de manera que per cada problema es recull una descripció acurada, l'apropament al problema des de les diferents matèries i les diferents propostes o estratègies de solució, a més d'un petit exercici d'autoavaluació. A més, donat el seu format web i, per tant, hipertextual, l'accés als materials es pot realitzar tant des de cadascuna de les categories de problemes previstes com des de les assignatures o els exercicis d'autoavaluació. Aquesta estructuració fa que els materials es converteixin en un potent instrument per a l'adquisició de coneixement declaratiu i procedimental que permeten desenvolupar estratègies per al reconeixement i resolució dels problemes de traducció que els alumnes poden trobar durant el desenvolupament del seu treball autònom. Aquest projecte, denominat Dossier docent i d'aprenentatge en Terminologia i Traducció Especialitzada, està finançat per la convocatòria de Millora de la Qualitat Docent (2005MQD 00152).

Especificar l'àmbit d'aplicació

Traducció especialitzada de l'anglès, que inclou assignatures de Traducció Especialitzada (directa i inversa) i de Terminologia.

DESENVOLUPAMENT

1. OBJECTIUS

Elaborar materials didàctics que compleixin els següents objectius:

- Desenvolupar materials didàctics comuns i adaptats als requisits de l'EEES per a les assignatures vinculades amb la traducció especialitzada.
- Desenvolupar instruments d'autoavaluació que acompanyin aquests materials didàctics

2. DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

Actualment el 2n cicle de la Llicenciatura de Traducció inclou diverses assignatures de traducció especialitzada i una assignatura de terminologia en la qual es tracten aspectes dels llenguatges d'especialitat, i en concret del lèxic especialitzat. Aquestes assignatures, de manera independent, aborden fenòmens comuns, com són la situació comunicativa de la producció textual en traducció especialitzada, els problemes de traducció en entorns especialitzats (professionals, acadèmics, etc.) i les metodologies possibles per a la seva resolució.

Fins el moment, la coordinació entre aquestes assignatures ha estat mínima, tot i que s'abordaven els mateixos continguts des de diferents punts de vista. Donat que aquestes assignatures s'ocupen de aspectes similars des de diferents punts de partida, hem cregut molt convenient crear uns materials didàctics i uns instruments d'autoavaluació comuns que permetin als alumnes obtenir una visió global dels problemes de traducció en la traducció especialitzada i els diferents mètodes de resolució. Això és possible gràcies a l'esquema de crèdits europeus i la divisió del temps formatiu de cada assignatura en hores de classe i hores de treball autònom,

Com a punt de partida d'aquesta iniciativa comptem amb els resultats del projecte de millora de la qualitat docent "Gestió hipertextual de bases de dades terminològiques per a estudiants de traducció especialitzada", finançat pel DURSI (2002), dirigit per la Dra. Anna d'Aguilar-Amat i Castillo. En aquest projecte es va desenvolupar una plataforma de gestió de dades terminològiques que facilitava l'aprenentatge autònom dels alumnes i que estava acompanyat per una sèrie de materials didàctics que proporcionaven als alumnes els coneixements teòrics imprescindibles per dur a terme la seva tasca. L'elaboració d'aquests materials va permetre adoptar un model bimodal d'ensenyament en l'assignatura de Terminologia i Lexicologia Aplicada a la Traducció, amb un molt bon nivell d'acceptació per part dels alumnes; tanmateix es va poder comprovar clarament la necessitat de comptar simultàniament amb mecanismes d'autoavaluació que permetessin a alumnes i professors comprovar i garantir l'èxit del procés d'aprenentatge.

III Jornada d'Innovació Docent 2006

Aquesta situació de partida es veu emmarcada en els propers canvis que han d'afectar a la docència universitària, com és la necessitat d'acomplir els requisits de l'EEES. En aquest sentit, paga la pena recalcar el fet que, per tal d'evitar la improvisació en el moment de la seva aplicació, els professors d'assignatures afins hem volgut posar a prova les nostres iniciatives pedagògiques de manera unitària per tal de proporcionar la millor formació possible als alumnes.

Bàsicament, els objectius que volem assolir amb aquest projecte són:

1. Desenvolupar materials didàctics comuns i adaptats als requisits de l'EEES per a les assignatures vinculades amb la traducció especialitzada.
2. Desenvolupar instruments d'autoavaluació que acompanyin aquests materials didàctics.

Per tal de crear materials didàctics que poguessin ser utilitzats com a recurs per al treball autònom dels alumnes, aquests materials inclouen un marc teòric comú per a les assignatures de Terminologia Aplicada a la Traducció, Traducció Especialitzada B i Seminari de Traducció Especialitzada Inversa. Es tracta de materials multidisciplinars en els quals s'han d'incloure qüestions de teoria de la traducció, de terminologia, de retòrica textual i de teoria de la comunicació. Aquests materials s'han de convertir en una doble guia per a l'alumne, d'una banda en el seu procés autònom d'adquisició de coneixements i de l'altra en la integració d'aquests coneixements que fins ara han estat impartits de manera independent. Durant el primer any del projecte s'han començat a elaborar materials didàctics relatius a les característiques del text d'especialitat i la seva traducció, mentre que el segon any del projecte es posaran a prova i s'avaluaran.

El segon dels objectius proposats, desenvolupar instruments d'autoavaluació que acompanyin aquests materials didàctics, resulta també de gran interès pels alumnes. Aquests instruments, vinculats als materials didàctics elaborats, han de permetre tant l'avaluació del resultat de l'aplicació dels coneixements adquirits com el seu procés d'aplicació. Aquesta és la única manera d'assegurar-se de la total assimilació dels coneixements per part dels alumnes, ja que en traducció d'assegurar-se de la total assimilació dels coneixements per part dels alumnes, ja que en traducció mai no es pot parlar d'una única solució per a un problema. En aquest sentit, es partirà dels diferents tipus d'instruments d'avaluació existents, tant formatius com qualificatius. Cada instrument que s'elabori passarà per un procés d'avaluació per tal d'establir si efectivament s'està avaluant l'aspecte que es volia avaluar i si permet la fixació dels coneixements adquirits. D'aquesta manera esperem perfeccionar la metodologia de creació d'instruments d'autoavaluació en traducció especialitzada, àmbit que està molt poc desenvolupat degut a les dificultats que presenta. Els instruments no es limitaran a la fixació de coneixements teòrics, sinó que es cercarà l'adquisició i fixació de coneixements aplicats, per la qual cosa necessàriament hauran d'afectar aspectes declaratius i procedimentals, com pot ser la utilització d'eines digitals específiques per a la producció de traduccions que s'utilitzen en el món professional.

Per tal d'assolir tots els objectius establerts s'encetaran diverses iniciatives en paral·lel que es complementaran:

1. Creació de l'esquelet dels materials didàctics. Aquests materials s'han de convertir en el dossier de docència dels alumnes, i juntament amb els instruments d'autoavaluació en el seu dossier d'aprenentatge.
2. Disseny dels primers materials didàctics.
3. Disseny d'instruments d'autoavaluació relacionats amb els materials didàctics elaborats. Per fer-ho, comptem amb l'ajuda d'un dissenyador en llenguatge

HTML per tal de poder desenvolupar instruments digitals i/o multimèdia que permetin avaluar el procés d'aprenentatge de manera efectiva.

Els dos darrers punts d'aquest esquema es repeteixen de manera cíclica fins a la finalització dels materials didàctics. A l'hora de dividir la feina entre els membres del grup hem dissenyat un esquema o temari guia que desenvolupem per unitats. D'aquesta manera, cada professor pot desenvolupar la unitat que millor li escau.

Els materials resultants, actualment en fase d'elaboració, estan ordenats a partir d'un eix principal basat en els problemes de traducció més habituals. Molts d'aquests problemes poden tenir diferents solucions possibles en funció del punt de partida teòric que es prengui (el de la Traducció Especialitzada o el de la Terminologia), el tipus de text que s'estigui traduint, les característiques de l'encàrrec de traducció, l'àmbit temàtic, etc. Per aquest motiu, per cada problema es proporciona la següent informació:

1. Descripció acurada de les característiques del problema.
2. Exemple de problema
3. Apropament al problema des de cadascun dels fonaments teòrics.
4. Mètode o passos que permetrien resoldre el problema en funció de cada apropament.
5. Resolució del problema presentat en funció de cada mètode proposat.

L'eix de problemes es presenta a la pàgina principal dels materials com a possible via d'accés, però no l'única. També es proposa un accés per blocs teòrics, ja que la concatenació dels fonaments teòrics es correspon al temari tractat a classe. Així doncs, els materials recullen els fonaments dels dos blocs temàtics presents, però sense perdre mai de vista el caràcter contrastiu entre blocs temàtics i el seu aspecte aplicat.

Des del punt de vista tècnic, els materials s'estan desenvolupant en forma HTML com a pàgina web, de manera que cada element (la descripció del problema, l'exemple, els apropaments teòrics, els mètodes de resolució i les resolucions) és un arxiu independent al qual s'hi accedeix mitjançant els hiperenllaços proposats. Aquesta estructuració en forma "càpsules informatives" ens permet reordenar els elements d'acord amb la via d'accés que proposem als alumnes. De fet, a la pàgina principal els alumnes troben dues portes d'accés, una segons el bloc temàtic (que permet un accés en funció d'uns fonaments teòrics) i una segona segons una categorització de problemes de traducció. Per il·lustrar-ho, simularem diferents situacions en les que l'alumne pot recórrer a aquests materials.

- Situació 1: dubte teòric. L'alumne prepara l'examen d'una assignatura i utilitza els materials proposats per repassar. Per fer-ho, accedeix als fonaments teòrics corresponents a un dels blocs dels materials (Terminologia – Teoria de la Traducció, en concret de la Traducció Especialitzada). A cada punt del bloc de fonaments troba un exemple d'aplicació, i a l'exemple troba estratègies de resolució del mateix problema alternatives relacionades amb l'altre bloc de fonaments. D'aquesta manera, l'alumne pot avançar per un temari sense perdre de vista el temari de l'altra assignatura.
- Situació 2: dubte sobre un problema concret. L'alumne realitza una traducció com a part del seu treball autònom i es troba amb un problema de traducció que no sap com resoldre. Els materials didàctics l'ajuden a entendre millor el problema que ha de solucionar proporcionant-li una descripció acurada de les característiques del problema i li proposa mètodes de resolució segons les peculiaritats de l'encàrrec de traducció i segons el bloc temàtic més apropiat. D'aquesta manera, és finalment l'alumne qui ha de decidir quina resolució

s'adequa millor a la seva estratègia de traducció per tal d'arribar a la solució més pertinent.

Aquesta segona situació l'il·lustrarem a continuació amb un exemple. En primer lloc ens imaginem un estudiant que està traduint un text i topa amb una dificultat de traducció. En l'exemple que hem seleccionat, l'estudiant ha de traduir el terme "Court of Appeals" i té molts dubtes sobre quina seria l'opció més adequada. Si busca en el diccionari, els dubtes es multipliquen, perquè té moltes opcions per triar i no sap quina és la correcta.

L'estudiant ha de traduir un text

- «The **Court of Appeals** of Georgia was established in 1906 by an amendment to the State Constitution submitted to the electorate to provide for the establishment of a Court of Appeals, and to define its powers and jurisdiction; to define the jurisdiction of the Supreme Court and for other purposes.»

Quan comença, té dubtes sobre la traducció

- Com s'ha de traduir COURT OF APPEALS?
- S'ha de deixar en anglès perquè és un nom propi? S'ha de traduir?
- S'ha de buscar el tribunal equivalent en la nostra cultura?
- Com es tradueixen els noms propis d'òrgans judicials?

L'estudiant busca el tipus de problema en l'índex de problemes que hem esmentat abans i reflexiona sobre el plantejament teòric que s'exposa, en aquest cas, des de la perspectiva de la teoria de la traducció.

Noms propis d'institucions, organismes, etc.

La traducció de noms propis d'institucions, organismes i entitats és diferent si existeix una traducció oficial o no n'hi ha cap d'establerta. Per tant, en primer lloc cal buscar la traducció oficial. Si no existeix una traducció oficial, llavors cal reflexionar sobre la traducció i conèixer el context de l'encàrrec de traducció a fi de triar una estratègia adequada. Vegem un exemple a continuació:

Federal District Court

«Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a **Federal District Court** judge in Baton Rouge.» ➔

Estratègies i procediments possibles de traducció

- Equivalent jurídic** (Santamaria, 2005)
Triar l'equivalent jurídic significa substituir el terme original pel terme de l'organisme corresponent en la cultura d'arribada. L'equivalent jurídic és un terme que existeix en la cultura d'arribada i té validesa jurídica.
- Equivalent contextual** (Santamaria, 2005)
Un mateix terme en anglès pot tenir diferents equivalents en català, i hem de triar en funció del context.
- Traducció lèxica** (Santamaria, 2005)
És una traducció literal, paraula per paraula, sense validesa jurídica en la cultura d'arribada.
- Traducció perifràstica** (Santamaria, 2005)
Descripció i explicació del terme.
- Proposta bilingüe**
Deixar el nom original sense traduir i afegir-hi una proposta de traducció entre parèntesi, o bé a l'inrevés: proposar una traducció i afegir el nom original entre parèntesi.
- Estratègies combinades**
Combinació de les estratègies anteriors.

Bibliografia: Santamaria, L. (2005). «Els procediments de traducció en els textos jurídics». En E. Monzo (ed.), Les plomes de la justícia. Lletres de traductors, juristes i normalitzadors.

2. DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

A continuació, per a cada estratègia hi ha un exemple de solució, a fi que l'estudiant pugui establir-hi un paral·lelisme amb el seu problema concret i decidir la solució que seria més adequada en el seu context.

1. Equivalent jurídic

Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a Federal District Court judge in Baton Rouge.

- Els advocats de la indústria del videojoc diuen «no». Ara l'assumpte és a mans d'un jutge del **Jutjat de 1a instància** de Baton Rouge.

2. Equivalent contextual

En aquest exemple concret el context és molt important, perquè els *district courts* americans tracten matèries tant de dret civil com penal, mentre que en el sistema català, si es tracta de dret civil, l'equivalència seria **Jutjat de 1a instància**, mentre que si la matèria fos de dret penal, llavors l'equivalent jurídic seria **Jutjat d'instrucció**. Atès que en l'exemple veiem pel context que es tracta de dret civil, la traducció seria **Jutjat de 1a instància**.

3. Traducció lèxica

Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a Federal District Court judge in Baton Rouge.

- Els advocats de la indústria del videojoc diuen «no». Ara l'assumpte és a mans d'un jutge del **Jutjat del districte federal** de Baton Rouge.

4. Traducció perifràstica

Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a Federal District Court judge in Baton Rouge.

- Els advocats de la indústria del videojoc diuen «no». Ara l'assumpte és a mans d'un jutge de Baton Rouge, en un dels jutjats dels EUA que tracten temes civils i penals.

5. Proposta bilingüe

Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a Federal District Court judge in Baton Rouge.

- Els advocats de la indústria del videojoc diuen «no». Ara l'assumpte és a mans d'un jutge del Jutjat del districte (*Federal District Court*) de Baton Rouge.

6. Combinacions d'estratègies específiques

Lawyers for the video game industry say no. The matter is currently before a Federal District Court judge in Baton Rouge.

- Els advocats de la indústria del videojoc diuen «no». Ara l'assumpte és a mans d'un jutge del *Federal District Court* (Jutjat de primera instància) de Baton Rouge.

En l'exemple proposat l'estudiant pot veure que hi ha moltes maneres de traduir un terme, i que totes podrien ser correctes en funció de la situació. A partir de les solucions presentades, l'estudiant haurà de considerar els factors que influeixen en l'encàrrec per triar una solució adequada. Així, si l'exemple que traduïa l'estudiant al principi era el fragment d'un documental, haurà de triar una opció breu i senzilla perquè els telespectadors no es perdin, mentre que si l'encàrrec és un llibre de text sobre el sistema de l'administració de justícia dels Estats Units, potser triaria una proposta bilingüe, que permeti els estudiants conèixer la terminologia del dos sistemes jurídics. L'eina que proposem permetrà que l'estudiant tingui a mà criteris de reflexió, des les perspectives de diferents assignatures, i pugui prendre decisions de manera autònoma.

3. RESULTATS I/O CONCLUSIONS

Els resultats que volem assolir es poden resumir de la següent manera:

- Aconseguir un dossier de docència comú per a assignatures afins que facilitin una visió global a l'alumne.
- Dotar a l'alumne del punt de partida del seu dossier d'aprenentatge mitjançant instruments d'autoavaluació que el facin ser conscient del seu procés d'aprenentatge.
- Adaptar els programes i metodologies docents de les assignatures implicades als requisits de l'EEES.
- Proporcionar a l'alumne una formació personalitzada i una guia d'adquisició de coneixements prenent com a punt de partida tant els materials didàctics com el mòdul de comunicació de la plataforma.

Un cop comencem a utilitzar els materials els sotmetrem a una avaluació de manera progressiva per tal de millorar-los i adequar-los a cada nou context formatiu, ja sigui una unitat dels materials didàctics o un instrument d'autoavaluació. Val a dir que aquests materials es van planificar pensant en el segon cicle de la llicenciatura, però que probablement també es faran servir, amb els canvis que sigui necessari dur a terme, en el marc del Màster Oficial que el nostre centre enceta aquest curs. L'avaluació es realitzarà tenint en compte tres factors:

1. L'avaluació final del grup en comparació a grups que no hagin utilitzat aquests recursos. Es tractarà d'una avaluació orientativa, que no pretén obtenir unes dades definitives perquè som conscients que en el resultat acadèmic dels alumnes intervenen moltes altres variables que el nostre projecte no pot controlar.
2. Les impressions dels alumnes que hagin utilitzat aquests recursos.
3. Les impressions del professorat que hagi utilitzat aquests recursos.

4. BIBLIOGRAFIA

Aguilar-Amat, A. i Sánchez Gijón, P. (2003), “BACUS (Base de Conocimiento UniverSitario): una ontología para el lenguaje especializado”. VIII Simposio Internacional de Comunicación Social, Santiago de Cuba. 255-258.

Bou Bauzá, Guillem (2003). *El guión Multimedia*. Madrid: Anaya – La Salle, Universitat Ramon Llull.

Sánchez Gijón, P. *et al.*(2001), “Reciclatge del traductor professional”. Proceedings 1st Conference on Specialized Translation, Universitat Pompeu Fabra. 158-160.